

לתיקון מכוניות אורחיות הוא מתקן ומתחזק גם מאות מכוניות צבאיות. שאלתו מה מצבם של כליהרכב הצבאיים המגיעים אליו לתחזוקה ולתיקון. "אתן לך דוגמה אחת", השיב. "הבוקר צילצל למוסד נהג של רב-סרן העובד בקירייה. אמר ששמע דפיקות במנוע. הוריתי לו לא לגעת ברכב, ולחמקן גרר. כעבור שעה הגיע אלי הבחור עם תכרמל, והסביר שאין צורך לגרור אותה. כי עובדה — הוא הצליח להגיע בכוחות עצמו. בדיקה מהירה גילתה, כי הנהג הרס את המנוע. הוצאתי דו"ח צינוק, והשבתתי את הרכב."

שינה במיסגרת העבודה

ביום הראשון, ה-2 בנובמבר, בשעה 8.00, הגעתי בפעם השלישית לתחנת חולק ברחוב גיבורי ישראל. מראה נהגי הקצינים שהגיעו מכיוון הקירייה כדי לחולק את כליהרכבם, עורר תדהמה ממש. מתוך המכוניות יצאו חיילים נעולי כפי כפיגומי, אחרים הסתובבו בחזות חשופים, כשהחלצותיהם אינן רכוסות אפילו בכפתור אחד. רובם לא היו מגולחים. ב-8.55 סיים נהג צעיר את תידלוק מכוניתו הצבאית, כרמל מיספר צי-188357, הוא נהג כ-20 מטר, ונעצר ליד מישור גסטטור ששיכפולים. החייל יצא מהכרמל ובידו חבילה. הוא ניסה לפתוח את דלת המישרד, ולא הצליח. מייד ויתר, חזר למכוניתו ונסע משם.

המשכתי לעקוב אחריו, ושוב נכונה לי הפתעה. נראת שאין גבול לתאוות הנסיעה המהירה של נהגי צה"ל.

נהג זה, שמצמץ-הערש של מכוניתו היה מקולקל, דהר בכביש תל-אביב — פתח-תיקוה במהירות של 110 קמ"ש, כשמנוע מכוניתו המאמץ משמיע רעשים אדירים.

הנהג חתך מכוניות אחרות כמוכתריי רוף, המעלב אחריו היה כרוך בסכנת-נפש ממשית.

בקיריית-אריה, איזור התעשייה, נכנס הנהג למוסך עתידי, ברחוב שנקר 3, מקום שם חנו עשרות מכוניות צבאיות שהמתינו בתור לעבור בדיקות-רכב. ניראה שלנהג זה לא היה כל חשק להמתין בתור הארוך. הוא הפעיל את מכוניתו ונסע למיזנון מוסך פורד, המרוחק כמה מאות מטרים ממוסך עתידי. כעבור מחצית השעה הצלה על מכוניתו שני חיילים ששהו במיזנון, וחזר למורס, כדי לעמוד מחדש בסוף התור.

אחרי כשעה, כאשר נוכחתי לדעת שהמכונית תשתה במוסך עוד זמן רב, החלטתי לנסוע בעיקבות כרמל מיספר צי-187116, שיצאה ב-10.30 את שער המוסך. נהג בה טוראי בעל פנים זעופים.

נהג המכונית הנו היה הרבה יותר רגוע מחבריו. הוא טייל לאיטו בסימטאות פתח-תיקוה, החנה את המכונית ברחוב רמב"ם 11, יצא את הרכב ונבלע בבניין. אחד מילדי השכונה סיפר לי כי הוריו של הנהג גרים באותו בניין.

נראה שההורים לא נמצאו בבית, כיוון שהנהג חזר למכונית, ובמשך שעה וחצי עיין בעיתון-ספורט והאזין למוסיקה. אחר-כך השליך את העיתון, התרווח על מושבו והתנגנן במשך חצי-שעה נוספת.

כעבור שתיים התעורר, התניע את מכוניתו וחזר לכביש הראשי. ניראה שהי מנוחה הארוכה ליד ביתו עודדה אותו לפתח מהירות מטורפת, שהגיעה לאי-פעם עד ל-120 קמ"ש. בששח בנול, המשך העיבוד אחריו היה כרוך בהתאבדות כימי עם.

החייל יצא את פתח-תיקוה, המשיך בדרך ביר-עין, ונבלע בשער המחנה הצבאי סירקין.

"ציצי"

ניסה לתקן

במחנה מסכ"ל בקירייה ובשלי-שות מכויות למעלה מ-1300 מכוניות של קצינים. לרבים מהם יש נהג צמוד. לאחרים (בדרגות רב-סרן) — נהג אחד לשתי מכוניות. מיספר הנהגים הצמודים למכוניות הקצינים-פקידים מתקרב לסדר-גודל של גודל.

אלה הם הנהגים בעלי האיות האנושית היורדה ביותר בין כל נהגי צה"ל. רבים מהם גייסו לשירותים משיכוני-אוכולוסיה שבעבר לא גייס צה"ל לשירותיו. רבים מהם הסתכנו בעבר עם החוק, אחרים פוסעים על שולי החוק. אך למרבה הפלא,

דווקא נהגים אלה מסתובבים, בתוך תפיסה, במרכזים עירוניים, והם בטלים מעבודה משך מרבית שעות היום. תפקידם הצבאי לא זו בלבד שלא ניתק אותם מפיתוי הכרך הנוצץ, אלא רבים אף מסתבכים בפלילים במשך שירותם הצבאי.

במסכ"ל ערים לנורא כאוב זה, כדי לפתור את הבעיה, בחלקה לפחות, העבירו לתפקיד חיילות-נהגות. הכוונה היתה שהי חיילות תהיינה ממושמעות יותר, תשמרנה טוב יותר על כליהרכב, ואולי אף תסחפנה בעיקבותיהן את הנהגים-הגברים. אך במציאות נוצר מצב-דברים הפוך. הבהורים, הם שהשפיעו על הנהגות. כיוון

הקצונה הלא-לוחמת, המשרתת בקירייה, ומיקד את התעניינות המסכ"ל בנושא אי-התעסוקה של נהגי-קצינים לא-קריביים. למרבה הצער, היה זה מיבצע חד-פעמי בלבד. תוך חודשים ספורים חזר המצב לקדמותו.

צה"ל לא גילה גמישות מספקת כדי לשנות את הנהגות הקיימים, הקובעים כי לכל קצין, מדרגה מסוימת, ולא חשוב מה תפקידו — מוצמד נהג. הטענה היא כי אם קצין קרבי שיועבר למסכ"ל ימצא עצמו ללא נהג צמוד, תהיה בכך הרעה בתנאי-העבודה שלו.

כשם שלקצין קרבי, המועבר לשרת בעורף, מופסקת הענקת תוספת-שדה, כך היה

נהג מסוכן

תמונה זו צולמה תוך כדי נסיעה. נהג המכונית מיספר צ-188357 דהר בשטח בנוי במהירות של 110 קילומטרים לשעה. נהג זה נימנה עם אותם נהגים של קצינים-פקידים, הבטלים משך מרבית היום מעבודה, נוהגים בכלי-הרכב המופקד בידם בפראות, במרכזים עירוניים סואנים. הם גורמים נזק קשה לשמם הטוב של כלל נהגי צה"ל, המשרתים בקוים, ועושים עבודה קשה.

קורא העיתון

נהגו של הקצין הגיע במכונית הצבאית, בשעות שלפני הצהריים, לביתו שבפתח-תיקוה. כיוון שדלת הדירה נמצאה נעולה, בילה שתיים תמימות בתוך המכונית בקריאה ובנימוס. לאחר-מכן, כשהחל נהג חזרה למחנהו הצבאי, פיתח מהירות מטורפת של 120 קמ"ש בשטח בנוי.

צה"ל חייב לקבוע כי כל קצין המשרת בתפקידים מינהליים, חייב לנהוג בכלי-רכבו בעצמה, ללא נהג צמוד.

איפה המיטרה הצבאית?

בסוף שנת 1967 ובשנת 1968, פקד אלוף-משנה שמואל גונן (גורדיש) על חטיבה 7, ששירתה בצפון. כתוצאה מריכוזי התאונות בחטיבה, הורה גורדיש לאנשי לנסוע 5 קמ"ש פחות מן המותר לפי החוק. הוא מינה צוותים שיבדקו אם הוראותיו אכן מתבצעות. נהגים שנתפסו בעבירות-הנהגה קיבלו עונשים חמורים. הוא לא רק החמיר בעונשים, הוא העניק פרסים לנהגים זריזים, ועודד. המיבצע נשא פרי — במשך ארבעה חודשים לא נרשמה אפילו תאונה אחת, כולל ברכב מיבצעי בחטיבת.

עד היום נוהגים הנהגים ביחידות קרבות, והם מרבית הנהגים בצה"ל, בהתאם לתקנות ולהוראות. הם מקפידים לשמור על תקנות כל-ידיהם. אבל הם מצויים הרחק ממרכז הארץ. הציבור הרחב רואה ברחובות דווקא את נהגי הקצינים העובדים במישרדים. נהגים אלה, המהווים אחוז זעיר מבין כל נהגי צה"ל, משתללים בשעת הנהגה, מתעלמים כליל מחוקי-הנהגה, מתנים את כליהרכבם במקומות אסורים (כלי-רכב צבאיים אינם גוררים), מיעוט פרוץ של פוגע בדימוי של כלל נהגי צה"ל, העושים עבודה קשה וחשובה. דווקא כנגד מיעוט זה אין המיטרה הצבאית פועלת. כימעט, וכאשר היא מנסה לפעול, שיטותיה מיושנות ובלתי-מתוחכמות.

כבר מזמן לא ניראו ציוותי מיטרת-צבאית, ברכב, או רגליים, מפטרלים במרכזים עירוניים. זהו סוג פעולות-המיטרה העשוי לצמצם נהיגה פרוצה ונהיגה שלא לצורך.

המיטרת-הצבאית חייבת לבצע, בזמנים בלתי-שיגרתיים, פעולות של בדיקת כלי-רכב, ולבצע רישום-בדוק של הנסיעות. את הרישומים עליה להעביר לבדיקת המפקד, באופן אישי, לאישורו כי הנסיעה אכן נעשתה בידיעתו והיתה חיונית. מפקד דים רבים יהסס לתתם לנהגים באופן "עיוור" על כרטיסי-הנהיגה, אם יידעו שקיים פיקוח. כך תוחזר האחריות לנושא הרכב לבעל-הדרכה, גם כאשר הוא אינו נוסע בכלי-רכבו.

המיטרת-הצבאית חייבת לבצע מארכים תכופים, בעיקר בשעות הלילה, ליד תחנות-הדלק הצבאיות. בצה"ל פשטה מגיפת גניבות כלי-רכב צבאיים. במיקרים לא מעטים משתמשים החיילים בכלי-הרכב הצבאיים הגנובים לביצוע מעשי גניבה ושוד. גונב הרכב לא יתדלק את הרכב בתחנת-דלק אורחית, אלא רק בתחנה צבאית, בת-לושים שאותם מצא ברכב חגג. בתחנות אלה ניתן יהיה ללכוד גנבי-רכב רבים, ולצמצם נגע זה.

יש לחדש את השיטה שהנהג אלוף (מיל.) ישראל טל, שבה נקבע, כי אם נהג נתפס בנסיעה במהירות גבוהה, בעל הדרכה הגבוהה ביותר הוא המועמד לדין. למרות שאין הוא מפקד כלי-הרכב, הוא מפקד — ובתור שכזה חלה עליו החובה להשגיח על החיילים הנמוכים ממנו בדרגה. ברגע שילחצו על מפקדים בתחום האח-ריות האישית, יהיה יותר פיקוח לא רק מצד המיטרת-הצבאית, אלא מצד כל מפקד ומפקד בצה"ל.

אחת לחדש יש לרכז נהגי-קצינים חנובי-דים במישרדים למיספר ימים, ולהעבירם לפלוגת-תובלה. באותם ימים יעמדו חיילים אלה במיסדר-בוקר, יהיו נתונים למיטרת צבאית קפדנית, ילוננו במחנה סגור, יסעו בשיירות ולא יסתובבו ברחובות תל-אביב. פעולות כאלו תרגלנה חיילים פרושים אלה, למינימום של מישמעת.

אין כוח-אדם

תיאודוף זלמן ורדי, קצין-מיטרת-צבאית ראשי טוען: "קיים פיקוח שוטף של המיטרת הצבאית בנוקודות-ההיסעים, בצמתים ובמקומות מרכזיים שבהם יש הצטברות של כלי-רכב צבאיים."

יש מיבצעי-פתע, שבהם נוסעים חלק כל קציני-המיטרה שלי, וקציני מיטרת פיקוד-המרכז, בהשתתפות האישית, ואשר בהם נבדקים בשעות-הלילה כלי-רכב צבאיים ברחובות הראשיים וליד בתי-הקול-נוע. נסיעה שלא-בתפקיד גורמת להעמדת הנהג לדין, ולהשבתת הרכב לשיבעת ימים. "קיימת בעיית קשה של חוסר כוח-אדם. עד לזמן האחרון פעלו חוליות פיקוח מיטרת-לבד. לאחרונה חוסל המיבצע, כי הוא עלה 300.000 לירות לחודש — הוצאות על רכב, דלק וימי-מילואים. הבהירות הכל-אמצעי, יחידש מיבצע-הפיקוח."

בימים אלה של הכרזות מפוצצות על צימצום וקיצוצים בתקציבים, לא ייתכן שמאות רבות של חיילים יוצמדו לקצינים לא-קריביים, שהם בעצם פקידים בלב-בד. חיילים אלה עולים לצה"ל סכומי-ענק, וואת נוסף לכלי-הרכב הרבים והחזקים שהם משחיתים, ומאות-אלפי דולר מיליוני לטורים בנוי יקר שהם שורפים לשווא. כאשר מאות הכרמלים והרנו-4 יסולקו מהכביש, ולא ינקרו את עיני הציבור בנסיעה פרוצה, שלא לצורך, ישוחרר דימוי האמיתי של הנהג בצה"ל, ובוודאי גם של צה"ל כולו.